

Bestuurlijke verantwoordelijkheid in het tijdperk van AI

Governance is niet wat u claimt. Het is wat u kunt bewijzen.

Voor de bestuurder die verantwoordelijk is voor AI die zij niet bouwde, en niet zelf kan inspecteren.

DE VRAAG DIE TELT

„Waarop baseert u dat dit verantwoord was?“

Niet: hoe werkt de technologie. Een eenvoudiger en moeilijker vraag. En hij komt altijd: van een auditor, een toezichthouder, een tegenpartij, een bestuurslid.

De valkuil is substitutie

- ◆ De output van de machine gaat de plaats innemen van een besluit dat niemand nog kan verdedigen.
- ◆ Robodebt: schulden berekend vóóordat het bewijs werd gezocht. A\$2.754 gemiddeld, honderdduizenden mensen.
- ◆ Niet de techniek faalde het eerst. De bewijslast werd omgedraaid.

Zes keer dezelfde fout

Exhibit 2.1. Waar het ene voor het andere ging staan

In elk van deze gevallen was iets bruikbaar aanwezig. In geen van deze gevallen was vastgesteld dat het de volgende stap kon dragen.

BESCHIKBAAR	WERD GEBRUIKT ALS	WAT NIET WAS VASTGESTELD
Jaarinkomen	inkomen per veertien dagen	<i>werkelijk inkomen in de relevante perioden</i>
Chatbotantwoord	juiste uitleg van de regeling	<i>overeenstemming met de geldende regeling</i>
Modelscore	geschiktheid voor gebruik	<i>geschiktheid voor deze toepassing</i>
Leveranciersverklaring	voldoende bewijs van veiligheid	<i>wat werkelijk was getest en geverifieerd</i>
Eerdere goedkeuring	toestemming om door te gaan	<i>of de oorspronkelijke aannames nog golden</i>
Geregistreerde melding	bewijs van opvolging	<i>welk besluit werkelijk was genomen</i>

U bent gebonden aan wat uw AI zegt

- ◆ Air Canada werd gehouden aan wat de eigen chatbot een klant beloofde.
- ◆ „Het was de chatbot” bleek geen verweer.
- ◆ Uw naam staat eronder, ook als u de code niet schreef.

HET INSTRUMENT

Eén instrument. Eén vraag.

- ◆ De AI Control Index is geen checklist, maar één vraag.
- ◆ Wat kunt u bewijzen, en aan wie, wanneer zij het vragen?
- ◆ Elk hoofdstuk draait om een echte, publiek gedocumenteerde zaak. Elk hoofdstuk eindigt met vijf vragen die u maandag kunt stellen.

HET INSTRUMENT

De AI Control Index

LAGEN

L1 Strategy & Accountability

L2 Ethics & Fairness

L3 People, Skills & Operating Model

L4 Applications & Agents

L5 AI Engineering

L6 Data, Context & Governance

L7 Systems & Sources

L8 Infrastructure

SCHILDEN

S1 GRC

S2 AI Security & IR

S3 Supply Chain

S4 Observability

S5 FinOps

Acht lagen, vijf schilden, geen checklist. Eén vraag: wat kunt u bewijzen, en aan wie, wanneer zij het vragen?

DEEL II

Het besluit

Wat uw organisatie werkelijk besluit wanneer zij AI inzet.

Achter elk model zit een besluit

- ◆ Achter elk model zit een besluit waarvoor iemand moet tekenen. Dit deel legt het bloot, benoemt het en vraagt: wie draagt het?
- ◆ „Er zit een mens in de loop.” Welke vervolgvraag telt dan echt?
- ◆ Niet óf er een mens is, maar of die mens iets kán en op tijd.

DEEL III

Ingrijpen

Kunnen uw mensen een AI-uitkomst dragen en op tijd ingrijpen?

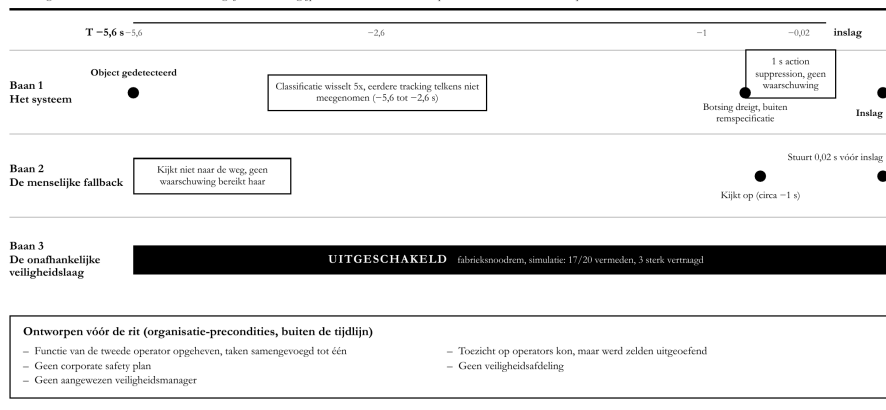
Wie beweegt als de machine handelt?

- ◆ Uber en de NTSB: wanneer het systeem handelt, wie beweegt er dan? En is er nog tijd?
- ◆ Toezicht is geen vakje om af te vinken. Het is het vermogen om te stoppen.
- ◆ Een oversight-loop die niet sluit, is geen toezicht. Het is een handtekening achteraf.

5,6 seconden. Drie interventielagen.

Exhibit 7.1. 5,6 seconden. Drie interventielagen

De botsing ontstond in seconden. Wat telt, is dat de mogelijkheid om in te grijpen niet in die seconden werd verspreid, maar veel eerder werd ontworpen.

Wat in 5,6 seconden niet meer kon worden hersteld, was al vóór de rit georganiseerd.

DEEL IV

De keten

Wat u van elke laag van de technologieketen mag eisen.

Elke laag verbergt een besluit

- ◆ Van data tot model tot inzet: niet hóe de techniek werkt, maar welk besluit in elke laag verborgen zit, en welk bewijs die laag moet leveren.
- ◆ „Het model scoort 94%.“ Wie bepaalde vóóraf wat goed genoeg was?
- ◆ Een sepsismodel: 0,76 in het lab, 0,63 op echte patiënten. Het getal verhulde het besluit.

DEEL V

De vijf schilden

Opmerken wanneer de werkelijkheid afwijkt van wat u goedkeurde.

Monitoring is een struikeldraad

- ◆ De vijf schilden merken op wanneer de werkelijkheid wegdrijft van wat u aftekende.
- ◆ Monitoring is geen dashboard om naar te kijken. Het is een struikeldraad.
- ◆ Het mechanisme dat u vertelt: het model dat draait, is niet meer het model dat u goedkeurde.

DEEL VI

Forensische blootstelling

Hoe u het bewijst, terwijl de wereld verandert.

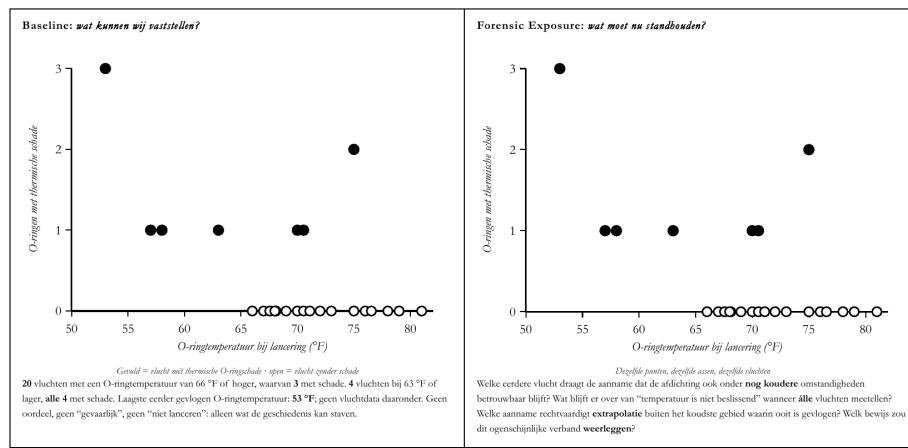
Van waarneming naar geldigheid

- ◆ Hoe een waarneming een bevinding wordt, een bevinding een besluit, en een besluit zijn geldigheid behoudt terwijl de wereld verandert.
- ◆ Dezelfde kaart, twee keer gelezen: vaststellend en aanvechtend.
- ◆ De baseline en de forensische lezing tonen niet andere feiten, maar een andere bewijslast.

Dezelfde vluchtgeschiedenis, twee lezingen

Exhibit 19.1. Dezelfde vluchtgeschiedenis, twee lezingen

Eén en dezelfde grafiek, twee keer: de volledige vluchtgeschiedenis, alle vluchten met en zonder thermische O-ring schade, uitgezet tegen de O-ringtemperatuur bij lancering. Geen punt, geen vlucht, geen *as* verandert. Alleen de vraag die de kaart moet beantwoorden.

*Geen punt verandert, geen vlucht verandert, geen *fas* verandert. De punten zijn dezelfde. De vraag niet.*

CHALLENGER · ROGERS COMMISSION

„De kaart verandert niet. De bewijslast wel.”

Geen punt verandert, geen vlucht verandert, geen feit verandert. Wat vaststellend een patroon leek, werd aanvechtend een waarschuwing die genegeerd was.

Vijf vragen voor maandag

- ◆ Elk hoofdstuk eindigt met vijf vragen die u maandagochtend aan uw eigen organisatie kunt stellen.
- ◆ Het doel is niet het raamwerk te bewonderen. Het doel is het te gebruiken.
- ◆ U hoeft de techniek niet te bouwen om de juiste vraag te stellen.

WAARGEBEURD, NIET HYPOTHETISCH

De casussen

- ◆ Robodebt · Air Canada · het sepsismodel · Zillow · Clearview · Knight Capital.
- ◆ De Grenfell-brandtest die de gecertificeerde productclaim overleefde.
- ◆ De chatbot van New York die bedrijven aanraade de wet te overtreden.
- ◆ Publiek gedocumenteerd. Geen verzonnen scenario's.

VOOR WIE

Wie hiervoor tekent

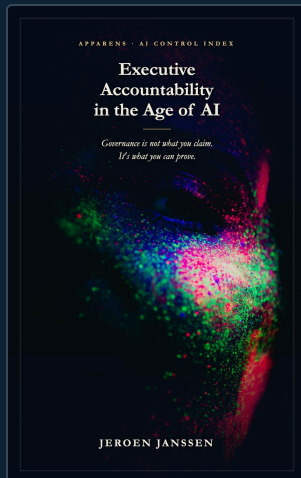
- ◆ Eindverantwoordelijke bestuurders, de aangewezen naam in het governance-register.
- ◆ Chief Data & AI Officers, die bestuursambitie naar operationele AI vertalen.
- ◆ Risico, compliance & audit: zij kennen het gat tussen beleid en praktijk.
- ◆ Strategie- & adviesleiders, die aanbevelingen een governance-ruggengraat willen geven.

Wat u niet hoeft. Wat u wel moet weten.

- ◆ U hoeft de technologie niet te bouwen.
- ◆ U moet weten welk besluit erin verborgen zit, wie ervoor moet tekenen, en wat u moet zien voordat u het gelooft.
- ◆ Daar begint verantwoordelijkheid.

HET BOEK

Executive Accountability in the Age of AI

English

E-BOOK · HARDCOVER

Nederlands

E-BOOK · HARDCOVER

Zes delen, van de valkuil naar het bewijs. Verkrijgbaar als e-book én hardcover, in het Nederlands en het Engels.

DE APP

Niet alleen een boek, ook een werkplek

- ◆ De AI Control Index-app past de methode toe op uw eigen organisatie.
- ◆ „Decision Ready”: bewijs beoordeeld, risico's benoemd, hiaten geprioriteerd.
- ◆ Een persoonlijke werkplek voor de bestuurder die de verantwoordelijkheid draagt.

DE ONDERBOUWING

Gepubliceerd onderzoek, geen marketing

From Battlefield to Boardroom

Strategic Red Teaming als epistemisch governance-instrument

ARXIV:2607.01913

From Record to Finding

Waarom tamper-proof logs geen juridisch toezicht op agentic AI vestigen

ARXIV:2607.00941

A Supervisory-Evidence Ontology

voor agentic AI onder EU-recht

ZENODO 10.5281/ZENODO.19758441

From Battlefield to Boardroom: Strategic Red Teaming as an Epistemic Governance Instrument in the Age of AI

Jeroen Janssen, February 2026

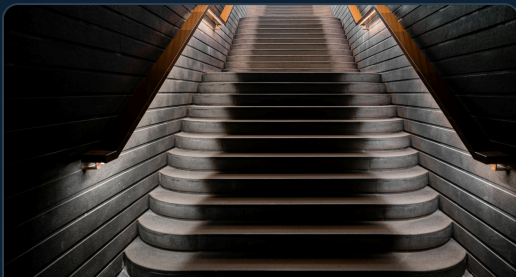
Abstract

Strategic planning in contemporary organizations proceeds, almost universally, on the assumption that the approval of a strategic initiative represents a sufficient test of its merit. It does not. The strategy approval process is characterized by advocacy rather than adversarial inquiry, and the assumptions that hold a strategy together routinely go untested until contact with operational reality forces correction at high cost. This essay argues that red teaming, an adversarial methodology originating in military doctrine and subsequently institutionalized in cybersecurity

Openbaar en toetsbaar op arXiv en Zenodo. De methode rust op peer-reviewbaar werk.

KENNISDELING

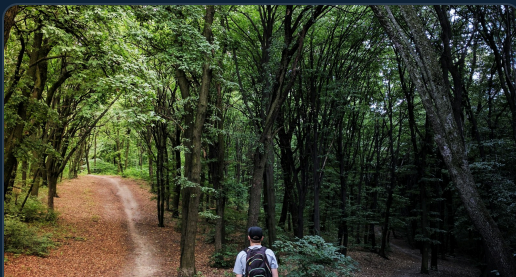
Een reeks scherpe analyses op apparens.nl

DEEL 1

Jouw AI-strategie heeft geen contract met de werkelijkheid

Jan 2026

DEEL 2

Jouw AI neemt nu besluiten. Wie heeft dat bepaald?

Jan 2026

DEEL 3

Jouw AI schaal op. Jouw begrip niet.

Feb 2026

Doorlopend over AI-governance, red teaming en de EU AI Act.

**Governance is niet wat u claimt.
Het is wat u kunt bewijzen.**

[**apparens.nl/book**](https://apparens.nl/book)

Jeroen Janssen · Apparens